

N:o 103.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1904.
 — — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, om ändring i gällande föreskrifter rörande fångars sysselsättning.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 14.)
 (Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 28.)

Till Konungen.

I en inom Riksdagen väckt motion har framhållits, hurusom det inom fångelserna förekommande korgmakeriarbetet medförde svårigheter för de blinda, hvilka för sitt uppehälle vore i väsentlig grad hänvisade till korgmakeri, att kunna själfva försörja sig. Ifrågavarande handtverk borde därför ej vidare utöfvas inom fångelserna, och man borde i öfrigt söka såvidt möjligt förebygga, att de för vanföras och lyttas utkomst väsentliga arbetsområden, som ej kunde utbytas mot andra, blefve nedtryckta af konkurrens medelst det billiga fångarbetets i den allmänna marknaden utlämnade alster.

Vid öfvervägande af den sålunda väckta frågan rörande arbetet inom rikets fångelser har Riksdagen fått tillfälle att taga del af en af chefen för kungl. fångvårdsstyrelsen verkställd, synnerligen sakrik utredning beträffande den allmänna anordningen af arbetsdriften inom fångelserna. Af denna utredning, hvilken åtföljer vederbörande utskotts betänkande, framgår, bland annat, att vid inrättandet af de första cellfångelserna i riket blifvit, på grund af en af Rikets Ständer år 1846

gjord framställning, af Kungl. Maj:t bestämdt, att då den frie arbetarens skäliga anspråk icke borde förnämas, skulle inom fängelserna företrädesvis verkställas de arbeten, som vore för fångvårdens och statens egna behof användbara, samt fångarne i öfrigt sysselsättas med tillverkning af varor, mindre vanliga i orten. Af utredningen inhämtas vidare, att denna bestämmelse på grund af rådande förhållanden icke kunnat genomföras samt genom kungl. bref den 23 februari 1858 försetts ur kraft.

Därjämte har till Riksdagens kännedom bragts innehållet dels af en af fångvårdsstyrelsen den 14 september 1903 till Eders Kungl. Maj:t aflåten skrifvelse, i hvilken fångvårdsstyrelsen, i anslutning till Rikets Ständers förutnämnda framställning, hemställt, att »armén, flottan, postverket, statsjärnvägarne och öfriga statsförvaltningar» skulle till fångvårdsstyrelsen inkomma med rekvisitioner å sådana för deras räkning behöfliga persedlar, som kunde i fängelserna förfärdigas, dels ock af vederbörande myndigheters öfver denna hemställan afgifna yttranden.

Riksdagen anser för sin del uppenbart, att om fångarbetets konkurrens med det fria arbetet i allmänhet är olämplig, måste den anses särskildt förkastlig, då den drabbar de blinda. Antalet blinda personer i Sverige utgör för närvarande omkring 4,000, hvaraf 95 procent anses vara obemedlade. Från blindinstitutet vid Tomtebodas och handtverkskolan för blinda i Kristinehamn utgå årligen, efter erhållen undervisning, 30—40 blinda, hvilka i regel ägna sig åt korgmakeri och borstbinderi, de två yrken, till hvilka de blinda numera hufvudsakligen äro hänvisade för erhållande af sitt uppehälle. Vid fabriker och i handtverkerier inom vårt land voro, enligt hvad Riksdagen inhämtat, under år 1901 omkring 350 personer sysselsatta med korgmakeriarbeten samt omkring 550 med borstbinderiarbeten. Inom fängelserna idkas desslikes samma slags arbeten af ett afsevärdt antal fångar. Under femårsperioden 1898—1902, till exempel, lära i medeltal 425 fångar dagligen varit sysselsatta med korgmakeri (stol- och mattflätning däruti inbegripet) samt borstbinderiarbeten.

Det framgår af hvad nu anförts, att de talrika blinda arbetarne i omnämnda yrken hafva att i kampen för sin tillvaro uthärda stark konkurrens ej blott från de fria normala yrkesarbetarne utan äfven från fångarne i statens fängelser. I denna dubbla konkurrens lära de icke kunna undgå att komma till korta. Ty äfven om de på grund af sina små anspråk och den förnöjsamhet, som är för dem betecknande, kunna bestå i konkurrensen med andra fria arbetare, så förmå de dock

icke att med framgång upptaga striden mot dem, som förfoga öfver den ytterst billiga arbetskraft, som erhålles i fängelserna.

Utan tvifvel är ifrågavarande konkurrens från det billiga fångarbetets sida en väsentlig orsak till svårigheten för de blinde arbetarne att själfva försörja sig. Denna konkurrens medför ock att mången blind arbetare, som icke kommer i åtnjutande af understöd från någon förening i välgörenhetens tjänst, tyvärr nödgas att taga sin tillflykt till den allmänna fattigvården. Då man vet, att de blinda, som erhålla uppfostran i institutet vid Tomtebodas, därstädes i regel genomgå en tio-årig utbildning, att kostnaden för denna utbildning beräknas till omkring 10,000 kronor för hvarje blind, samt att staten bidrager med ungefär hälften af denna kostnad, så ter det sig obestriddigen mycket egendomligt, att staten, i stället för att stödja och till äfventyrs genom arbetstillfälle hjälpa den sålunda till själf försörjning uppfostrade blinde, fastmer genom egna åtgöranden försvårar, för att icke säga omöjliggör hans existens.

Hvad Riksdagen nu anfört i fråga om fångarbetets konkurrens med de blindas arbete torde i tillämpliga delar gälla jämväl konkurrensen med det arbete, som utföres af de vanföra och de lytta.

Då Riksdagen anser, att de abnorma, de svagaste i samhället, böra framför andra vara befriade från en otillbörlig konkurrens från statens sida, som i väsentlig mån försvårar deras redan förut hårda lott, finner Riksdagen rättvisa och billighet bjuda, att den af motionären afsedda förändring i fångarbetets anordnande snarast möjligt kommer till stånd. Och ehuru motionären endast åsyftat konkurrensen inom korgmakeriyrket, torde anledning finnas att taga hänsyn jämväl till borstbinderiyrket, då dessa båda yrken synas vara af lika stor vikt för de blinda.

Under åberopande af hvad i frågan förekommit, får Riksdagen härigenom hos Eders Kungl. Maj:t göra hemställan om sådan ändring i föreskrifterna rörande fångarnes sysselsättning, att det för de blinda outhärliga korgmakeriet ej vidare må förekomma i fängelserna till försäljning i den allmänna marknaden, äfvensom att i öfrigt vanföras och lyttas arbete må i största möjliga mån skyddas mot konkurrens med fångarbetet.

Stockholm den 13 maj 1904.

Med undersätlig vördnad.
